

1383/1

C

0560 13.83/1
15/11 9 god.

БЕОГРАД

SARADNJA SA FULBRAJT PROGRAMOM

Na večeri 13 aprila 1959 godine kod atašea za informacije Američke ambasade u Beogradu Heath-a Bowmana, George Moody, pomoćnik National Education Exchange Service u Stejt Departmentu rekao je da organizacija za razmenu prosvetnog kadra, studenata, nastavnika i profesora univerziteta, koja posluje prema Fulbrajt aktu, razmatra mogućnosti saradnje sa našom zemljom.

Saradnja bi se odvijala na sledećim osnovima:

a/ sve troškove boravka u SAD naših državljana snosila bi američka strana;

b/ troškovi puta naših državljana u SAD pokrivali bi se iz dinarskih sredstava kojima raspolaže Američka vlada u FNRJ kao protivvrednosti američke pomoći /zito itd./; od ~~ta~~ ^{iz kreditne} ~~sume~~ za razmenu na osnovu Fulbrajt akta koristila bi se godišnje dinarska vrednost koja odgovara sumi od 175.000 US dolara;

c/ na osnovu ove razmene dolazili bi u Jugoslaviju američki profesori i studenti;

d/ U Beogradu bi bila formirana mešovita komisija za sprovođenje ovog programa od 8 - 10 članova, tj. po 4 ili 5 jugoslovena i Amerikanaca; članovi njihovog dela komisije bili bi članovi Ambasade SAD u Beogradu, i eventualno jedan Amerikanac van Ambasade; ova komisija bi učestvovala u izboru naših kandidata za odlazak u SAD /sa naše strane komisiji bi se predlagalo 50% više kandidata od broja stipendija/, brinula bi se o smeštaju američkih studenata i profesora u FNRJ i o njihovom radu;

e/ razmena po Fulbrajt programu mogla bi otpočeti školskom 1960/61 godine; pre toga potrebno bi bilo potpisati jedan dokument o saradnji takvog karaktera da ne podleže daljoj ratifikaciji;

f/ kao "improvizovana i sasvim proizvoljna" orijentacionu cifru za početak saradnje Moody je naveo 30 - 40 razmena u oba pravca godišnje; zasad nemaju nikakvih podataka o tome koliko bi se američkih studenata javilo za studije u Jugoslaviji /slavistika, arheologija i sl/; oni očekuju da omogućimo dolazak i rad ~~u~~ manjem broju njihovih studenata; ukoliko budemo zainteresovani, mi bismo broj razmena mogli naglo dizati;

g/ Fulbrajtove program u SAD raspoređuje strane studente na univerzitete sa kojima saradjuje; ukoliko svi naši studenti za koje smo zainteresovani ne bi bili prihvaćeni od njihovih univerziteta, Američka vlada bi mogla intervenisati sa svojim sredstvima kako bi se omogućilo školovanje i ovim studentima;

h/naši studenti i profesori mogli bi se specijalizirati u SAD u svim⁺strukama;

i/ o pitanju saradnje Fulbrajt programa sa Jugoslavijom konačna odluka biće doneta za desetak dana, i tada će nam podneti, preko Bowmana, predlog u formi note.

Moody-u sam rekao da mislim da bi bilo korisno brojnije specijalizovanje naših stučnjaka u SAD; da su naše mogućnosti za prijem stranih studenata ograničene, ali da ćemo verovatno moći nešto učiniti da se poveća broj njihovih studenata u našoj zemlji; da vidim ~~velike~~ teškoću u sprovođenju ovog programa:

1. U pitanju putnih troškova, jer se dinarskim sredstvima mogu platiti karte do Pariza i Londona, ali ne do Njujorka;

2. Smatram da bi saradnja sa Fulbrajt programom mogla ići preko naše već postojeće Komisije za saradnju sa američkim programima, (koja već saradjuje sa Fordovom fondacijom), i da nije potrebno stvarati posebnu mešovitu komisiju za Fulbrajt program;

3. Dosadašnja praksa našeg predlaganja više kandidata nego što je stipendija ima svoje neprijatne posledice, jer kandidati koje oni odbiju, često više neće da

konkurišu ni za jednu drugu američku stipendiju; ovo je mišaka utoliko neprijetnije što se mi trudimo da im predložimo zaista odabrane kandidate.

Naglasio sam da smatram da bi se i ova pitanja, dobrim delom tehničke prirode, mogla rešiti.

Moody je takođe informisao da na osnovu Fulbrajt programa SAD saradjuje sa 34 zemlje, i da i oni i te zemlje ovu saradnju ocenjaju vrlo korisnom. Sa Francuskom, na primer razmenjuje se 200 stipendija godišnje. Zasad nemaju saradnju ni sa jednom istočnom zemljom. Hteli bi prvo da izvuku iskustva iz saradnje sa FNRJ. Posle toga bi možda proširili saradnju i na neke druge istočno-evropske zemlje.

Ove godine SAD i SSSR razmenili su po 20 studenata - stipendista sa obe strane, na bazi punog reciprociteta, zapravo 19 sovjetskih građana stiglo je u SAD.

DOSTAVLJENO:

Dušan Popović

Drugu Crvenkovskom,
IV Odeljenju DSIP-a,
Arhivi Komisije za kul. veze sa inostranstvom.

2
0566